

۷

نفت و گاز

مقدمه

اطلاعات این بخش شامل فعالیت گازرسانی در مناطق شهری و روستایی و مقدار مصرف گاز و فرآورده‌های نفتی و همچنین ظرفیت ذخیره‌سازی فرآورده‌های نفتی می‌باشد که به صورت سری زمانی ارائه شده است. روش تولید آمارها نیز ثبتي می‌باشد.

در حال حاضر، آمارهای مندرج در این فصل، از وزارت نفت، معاونت برنامه‌ریزی دریافت می‌شود. با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان، در سال ۱۲۸۷ شمسی (۱۹۰۸ میلادی)، فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹، شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع‌تری را منتشر کرده است. در اولین سالنامه آماری کشور، آمارهای مربوط به سال ۱۳۳۴ شمسی درج شده است.

پس از تأسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶، این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی (L.N.G) و گاز مایع (L.P.G) گردآوری و ارائه کرده‌اند.

در سال ۱۳۴۲ با احداث اولین کارخانه کود شیمیایی در کشور، صنایع پتروشیمی تولد یافت و این نقطه آغاز تأسیس سازمانی مستقل برای معرفی صنعتی نو در کشور به شمار می‌رود. از

سال ۱۳۴۳ این سازمان نوپا تحت عنوان «شرکت ملی صنایع پتروشیمی» به فعالیت خود ادامه داد. به دلیل وجود منابع اولیه فراوان نفت و گاز و ارزش افزوده بالا و همچنین سایر عوامل، تولید مواد پتروشیمی در ایران مورد توجه و عنایت خاصی قرار گرفته است.

تعاریف و مفاهیم

نفت خام: مخلوطی از انواع هیدروکربن‌ها با دامنه تقطیر بسیار گسترده به رنگ قهوه‌ای تا سیاه به همراه مواد غیرنفتی مانند گوگرد، آب، نمک، فلزات سنگین و غیره که در اعماق زمین یا دریا به حالت مایع یافت می‌شود.

نفت سفید: مخلوطی از هیدروکربن‌های نفتی در محدوده تقطیر ۱۵۰ تا ۲۷۵ درجه سانتی‌گراد که در حالت طبیعی بی‌رنگ بوده و عمدتاً زنجیره‌های هیدروکربنی را شامل می‌شود این فراورده عمدتاً به عنوان سوخت در لوازم نفت‌سوز خانگی به کار می‌رود.

نفت کوره: برش‌های سنگین حاصل از پالایش نفت خام که به حالت مایع بوده و از ارزش حرارتی بالایی برخوردار است. نفت کوره با توجه به دامنه تقطیر و گرانبوی، طبقه‌بندی شده و به طور کلی کاربرد اصلی آن تولید حرارت (در کوره‌ها و...) یا تولید توان (در کشتی‌ها) می‌باشد.

نفت گاز: از فراورده‌های میان تقطیر پالایشگاه می‌باشد که دامنه تقطیر آن محدوده ۱۵۰ تا ۳۸۵ درجه سانتی‌گراد را در بر گرفته و رنگ طبیعی آن

مصرف‌کننده گاز: به مشترکانی اطلاق می‌شود که جریان گاز آن‌ها پس از طی مراحل اشتراک‌پذیری، راه‌اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که برای ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می‌شود، انشعاب گاز اطلاق می‌گردد.

سوخت: سوخت شامل: پروپان، بوتان، پنتان، پلاس، پنتان، بنزین پیرولیز، رافینیت C₄، رافینیت C₆، C.F.O و MTBE

گزیده اطلاعات

در سال ۱۴۰۰ از مجموع ۲۶۱۵ نازل موجود در استان سهم بنزین معمولی ۶۱/۵۳ درصد، بنزین سوپر ۱۲/۵۰ درصد و گازوئیل ۲۵/۹۷ درصد بوده است. همچنین تا پایان سال ۱۴۰۰، ۶۷ شهر و ۲۳۵۵ روستا گازرسانی شده که در مجموع ۱۲۱۸۸۹۱ خانوار شهری و روستایی را تحت پوشش قرار داده است؛ ضمن اینکه ۱۲۳ روستا در حال گازرسانی می‌باشد که ۴۰/۶۵ درصد آن مربوط به شهرستان چاراویماق می‌باشد. در سال ۱۴۰۰ تعداد انشعاب گاز استان با رشد ۲/۲۳ درصدی به ۶۹۵۴۸۹ انشعاب رسیده است.

زرد کهربایی است. این فراورده در سیستم‌های حرارتی و مشعل‌ها به عنوان مولد حرارت و در موتورهای احتراق داخلی جهت تولید توان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بنزین: مخلوطی از هیدروکربن‌های نفتی سبک مایع عمدتاً در محدوده ۵ تا ۱۲ کربن و دامنه تقطیر ۳۸ تا ۲۰۵ درجه سانتی‌گراد می‌باشد. و بر سه نوع است: بنزین سوپر، بنزین معمولی و بنزین بدون سرب.

گاز غنی (طبیعی): گاز خروجی از میدان‌های نفتی و یا کلاک‌های گازی و یا میدان‌های مستقل گازی است.

گاز سبک: گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جداسازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می‌شود. منظور از جداسازی، جدا کردن مایعات و میعانات گازی از گاز غنی است.

گاز مایع: گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می‌یابد و در تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع، به صورت مایع در می‌آید.

تزریق گاز: عملیاتی است که در جهت افزایش و یا نگهداری فشار به منظور حفظ یا افزایش سطح تولید انجام می‌گیرد.

مشترک گاز: شخص حقیقی یا حقوقی است که می‌تواند از شبکه توزیع، گاز طبیعی دریافت نماید.

۷-۱- مصرف فراورده‌های اصلی نفتی

نفت کوره (مترمکعب)	نفت گاز (مترمکعب)	نفت سفید (مترمکعب)	بنزین (مترمکعب)	گاز مایع (تن)	سال و شهرستان
۱۱۸۳۰۳۶	۱۲۳۵۷۸۹	۳۵۶۸۸۵	۱۱۵۰۷۵۲	۱۶۶۳۹۱۱۳۸۵
۱۶۳۵۲۸۶	۱۰۵۹۷۴۶	۱۸۸۶۰۶	۸۴۱۳۲۰	۷۷۹۱۶۱۳۹۰
۱۷۵۹۸۹	۱۰۲۸۲۷۸	۹۷۱۹۷	۹۹۶۴۵۶	۱۰۳۲۷۰۱۳۹۵
۱۳۵۳۰۶	۱۰۷۸۶۹۱	۷۸۳۵۱	۱۰۶۲۹۸۳	۹۸۵۷۲۱۳۹۶
...۱۳۹۷
...۱۳۹۸
۶۴۸۵۶۶	۱۱۹۴۹۶۴	۳۰۲۸۰	۱۰۰۴۳۲۰	۹۳۳۶۳۱۳۹۹
...۱۴۰۰
...آذرشهر
...اسکو
...اهر
...بستان‌آباد
...بناب
...تبریز
...جلفا
...چاراویماق
...خدا آفرین
...سراب
...شبستر
...عجب‌شیر
...کلیبر
...مراغه
...مرند
...ملکان
...میانه
...ورزقان
...هریس
...هشترود
...هوراند

مأخذ- وزارت نفت، معاونت برنامه‌ریزی

۲-۷- تعداد مجاری و نازل‌های عرضه فرآورده سوختی

سال و شهرستان	مجاری عرضه سوخت (حمل و نقل زمینی)	مجاری عرضه نفت سفید	جایگاه‌های سوخت‌گیری گاز فشرده طبیعی (CNG)	نازل		
				بنزین معمولی	بنزین سوپر	گازوئیل
.....۱۳۸۵	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۰	۱۲۷	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۵	۱۵۸	۳۰۹	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۶	۱۷۳	۲۷۹	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۷	۱۶۸	۲۴۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۸	۱۷۲	۲۰۴	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
.....۱۳۹۹	۱۷۸	۱۵۴	۱۷۳	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
..... ۱۴۰۰	۱۷۱	۱۲۵	۱۶۶	۱۶۰۹	۳۲۷	۶۷۹
آذرشهر.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
اسکو.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
اهر.....	۱۹	۳۲	۰۰۰	۱۲۶	۳۴	۷۰
بستان‌آباد.....	۱۰	۶	۰۰۰	۷۶	۱۶	۷۰
بناب.....	۷	۱	۰۰۰	۶۰	۶	۲۴
تبریز.....	۶۴	۲۱	۰۰۰	۷۸۳	۱۹۱	۱۸۹
جلفا.....	۶	۴	۰۰۰	۴۳	۸	۳۱
چاراویماق.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
خداآفرین.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
سراب.....	۷	۱	۰۰۰	۶۲	۸	۳۳
شبستر.....	۱۳	۲	۰۰۰	۷۸	۱۴	۵۵
عجب‌شیر.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
کلیبر.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
مراغه.....	۱۴	۱۰	۰۰۰	۱۴۷	۳۰	۴۱
مرند.....	۱۲	۴	۰۰۰	۷۷	۱۴	۷۷
ملکان.....	۵	۲	۰۰۰	۴۰	۰	۱۵
میانه.....	۹	۱۲	۰۰۰	۶۲	۲	۲۷
ورزقان.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
هریس.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰
هشتروند.....	۵	۳۰	۰۰۰	۵۵	۴	۴۷
هوراند.....	۰	۰	۰۰۰	۰	۰	۰

مأخذ- وزارت نفت، معاونت برنامه‌ریزی

۷-۳- شهرهای گازرسانی شده^(۱)، خانوارهای تحت پوشش شبکه گازرسانی و شهرهای در حال

گازرسانی در پایان سال

شهرهای در حال گازرسانی ^(۳)	شهرهای گازرسانی شده ^(۲)		سال و شهرستان
	تعداد خانوار	تعداد	
...	...	۵۴ ۱۳۸۵
...	...	۵۹ ۱۳۹۰
...	...	۶۲ ۱۳۹۵
...	...	۶۲ ۱۳۹۶
...	...	۶۵ ۱۳۹۷
...	...	۶۸ ۱۳۹۸
...	...	۶۷ ۱۳۹۹
•	۱۹۰۵۵۷	۶۷ ۱۴۰۰
•	۲۳۹۶۸	۴ آذرشهر
•	۳۷۶۱۱	۳ اسکو
•	۳۰۱۲۸	۱ اهر
•	۷۲۲۸	۲ بستان آباد
•	۲۶۹۱۶	۱ بناب
•	۵۱۸۱۷۳	۴ تبریز
•	۱۳۷۵۲	۳ جلفا
•	۱۶۶۱	۱ چاراویماق
•	۱۰۶۳	۳ خداآفرین
•	۱۸۴۱۳	۴ سراب
•	۲۴۹۵۹	۱۱ شبستر
•	۱۰۸۵۰	۲ عجب شیر
•	۳۶۶۹	۲ کلیبر
•	۵۵۵۲۶	۲ مراغه
•	۴۸۲۸۹	۵ مرنند
•	۱۱۷۲۵	۳ ملکان
•	۳۵۵۶۷	۵ میانه
•	۲۴۳۵	۱ ورزقان
•	۱۰۸۷۳	۲ هریس
•	۶۴۰۱	۶ هشترود
•	۱۳۵۰	۲ هوراند

(۱) تعداد شهر بر اساس تعاریف وزارت نفت می باشد.

(۲) شامل تمامی شهرهایی است که حداقل بخش هایی از آن، مصرف کنندگان گاز می باشند.

(۳) شامل شهرهایی می باشد که عملیات اجرایی گازرسانی در آن شروع شده است.

مأخذ- وزارت نفت، معاونت برنامه ریزی

۴-۷- روستاهای گازرسانی شده^(۱)، خانوارهای تحت پوشش شبکه گازرسانی و روستاهای در

حال گازرسانی در پایان سال

روستاهای در حال گازرسانی ^(۳)	روستاهای گازرسانی شده ^(۲)		سال و شهرستان
	تعداد خانوار	تعداد	
...	...	۴۴۱ ۱۳۸۵
...	...	۹۲۸ ۱۳۹۰
...	...	۱۶۹۷ ۱۳۹۵
...	...	۱۸۶۱ ۱۳۹۶
...	...	۱۹۹۹ ۱۳۹۷
...	...	۲۱۳۳ ۱۳۹۸
...	...	۲۲۶۲ ۱۳۹۹
۱۲۳	۳۲۸۳۳۴	۲۳۵۵ ۱۴۰۰
۰	۱۲۱۶۲	۳۴ آذرشهر
۰	۱۳۰۳۸	۳۹ اسکو
۰	۹۷۱۱	۱۷۸ اهر
۰	۲۰۷۶۱	۱۶۴ بستان‌آباد
۰	۱۵۴۰۹	۲۹ بناب
۱	۴۵۱۰۶	۶۵ تبریز
۲	۵۹۳۷	۳۹ جلفا
۵۰	۶۱۴۴	۱۳۹ چاراویماق
۱۴	۸۸۱۱	۱۴۹ خداآفرین
۰	۲۰۰۲۰	۱۶۲ سراب
۰	۱۸۷۶۱	۷۴ شبستر
۰	۹۶۰۴	۳۸ عجب‌شیر
۱۹	۹۹۴۴	۱۶۵ کلیبر
۶	۲۳۸۵۵	۱۴۲ مراغه
۰	۲۷۵۶۴	۹۶ مرند
۰	۲۱۸۷۱	۸۰ ملکان
۲	۲۱۵۵۶	۲۹۶ میانه
۹	۱۳۲۴۳	۱۲۵ ورزقان
۳	۹۶۵۷	۸۶ هریس
۱۷	۱۰۴۷۷	۱۶۵ هشترود
۰	۴۷۰۳	۹۰ هوراند

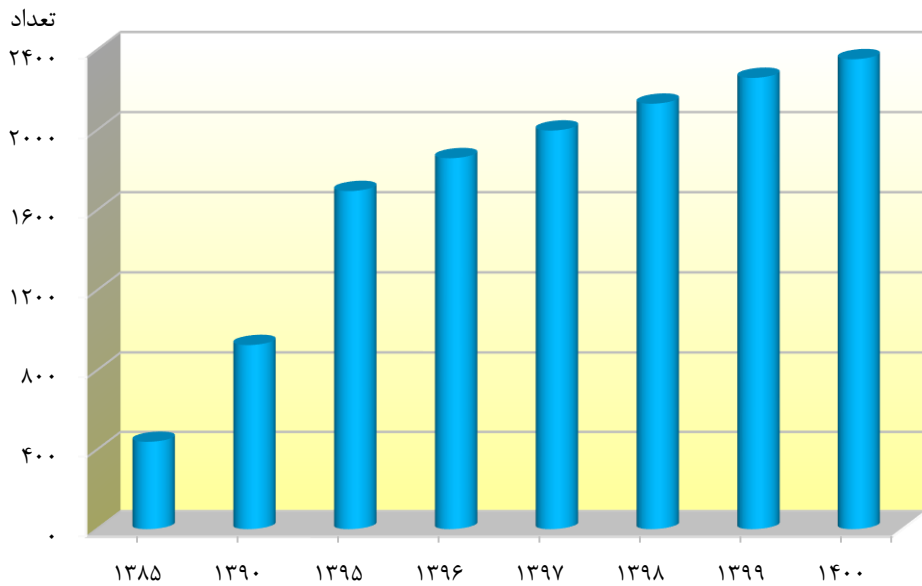
(۱) تعداد روستا بر اساس تعاریف وزارت نفت می‌باشد.

(۲) شامل تمامی روستاهایی است که حداقل بخش‌هایی از آن، مصرف‌کنندگان گاز می‌باشند.

(۳) شامل روستاهایی می‌باشد که عملیات اجرایی گازرسانی در آن شروع شده است.

مأخذ- وزارت نفت، معاونت برنامه‌ریزی

۷-۱- روستاهای گازرسانی شده استان طی سالهای ۱۳۸۵-۱۴۰۰

مبنا: جدول ۷-۴

۵-۷- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱)، مصرف کنندگان گاز طبیعی به تفکیک نوع در پایان سال

تعداد انشعاب (فقره)							سال و شهرستان
نیروگاه	پتروشیمی	کشاورزی	صنعتی	تجاری - عمومی	خانگی	جمع	
...	۴۰۸۰۳۹۱۳۸۵
...	۵۱۷۸۹۲۱۳۹۰
...	۶۱۹۰۹۶۱۳۹۵
...	۶۳۸۰۰۲۱۳۹۶
...	۶۵۳۰۷۷۱۳۹۷
...	۶۶۸۶۴۱۱۳۹۸
...	۶۸۰۳۴۲۱۳۹۹
...	۶۹۵۴۱۹ ۱۴۰۰
...	۲۴۸۸۶آذرشهر
...	۲۳۳۲۳اسکو
...	۲۹۱۰۵اهر
...	۲۴۰۴۳بستان‌آباد
...	۲۷۸۰۲بناب
...	۲۱۱۵۱۹تبریز
...	۱۵۷۴۸جلفا
...	۷۰۹۴چاراویماق
...	۹۹۸۳خداآفرین
...	۳۴۹۵۹سراب
...	۳۷۸۷۹شیستر
...	۱۵۲۹۰عجب‌شیر
...	۱۳۷۴۰کلیبر
...	۴۳۶۲۵مراغه
...	۵۷۷۸۱مرند
...	۲۲۳۲۸ملکان
...	۴۳۶۳۸میانه
...	۱۳۶۲۸ورزقان
...	۱۹۳۶۰هریس
...	۱۴۰۰۱هشترود
...	۵۷۵۷هوراند

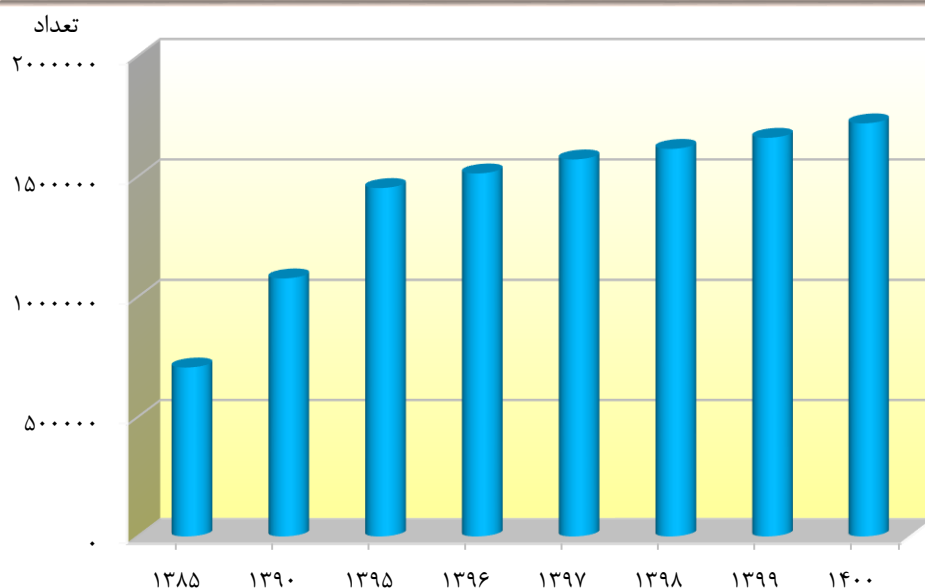
۷-۵- تعداد انشعاب گاز موجود^(۱)، مصرف کنندگان گاز طبیعی به تفکیک نوع در پایان سال
(دنباله)

مصرف کنندگان							جمع	سال و شهرستان
حمل و نقل	نیروگاه	پتروشیمی	کشاورزی	صنعتی	تجاری- عمومی	خانگی		
...	۷۰۸۷۰۸۱۳۸۵
...	۱۰۷۸۵۶۲۱۳۹۰
...	۱۴۵۳۷۸۸۱۳۹۵
...	۱۵۱۴۳۳۹۱۳۹۶
...	۱۵۷۲۶۳۱۱۳۹۷
...	۱۶۱۶۳۵۹۱۳۹۸
...	۱۶۶۲۴۵۷۱۳۹۹
۱۷۳	۱۸	۱	۳۰۹۶	۶۶۶۵	۲۰۵۸۱۴۷	۱۵۰۶۵۰۰	۱۷۲۲۳۰۰ ۱۴۰۰
۸	۲	.	۹۷۶	۱۲۳۷	۶۹۰۴	۴۳۶۹۲	۵۲۸۱۹ آذرشهر
۹	.	.	۸۴	۱۱۴	۶۶۵۶	۷۵۹۷۹	۸۲۸۴۲ اسکو
۷	.	.	۱۰۶	۷۶	۶۵۲۰	۵۰۳۰۶	۵۷۰۱۵ اهر
۸	۲	.	۱۲۶	۳۹۵	۵۵۴۰	۳۴۳۶۳	۴۰۴۳۴ بستان آباد
۷	۱	.	۹۳	۲۶۲	۸۴۱۹	۵۰۵۳۳	۵۹۳۱۵ بناب
۵۶	۵	۱	۲۳۳	۲۵۷۲	۹۵۶۳۶	۶۷۶۸۰۶	۷۷۵۳۰۹ تبریز
۴	.	.	۸۵	۱۸۱	۵۱۳۶	۲۸۸۷۴	۳۴۲۸۰ جلفا
۳	.	.	۹	۶	۹۸۲	۸۲۵۹	۹۲۵۹ چاراویماق
۱	.	.	۳	۴	۷۸۰	۱۲۲۹۰	۱۳۰۷۸ خداآفرین
۷	.	.	۱۰۸	۹۵	۶۴۷۷	۵۱۶۵۷	۵۸۳۴۴ سراب
۱۴	۱	.	۲۲۶	۹۲۹	۱۱۶۶۸	۵۹۴۰۵	۷۲۲۴۳ شبستر
۴	.	.	۱۳۸	۴۱	۳۵۰۴	۲۴۷۶۰	۲۸۴۴۷ عجب شیر
۲	.	.	۵	۲۸	۱۸۲۷	۱۶۳۰۷	۱۸۱۶۹ کلیبر
۷	.	.	۱۹۶	۱۰۱	۱۲۴۹۷	۸۹۲۱۷	۱۰۲۰۱۸ مراغه
۱۱	.	.	۲۸۷	۱۸۷	۱۳۸۲۶	۹۸۷۹۷	۱۱۳۱۰۸ مرند
۵	۱	.	۱۲۱	۴۹	۴۴۶۷	۳۸۱۱۵	۴۲۷۵۸ ملکان
۷	.	.	۱۳۰	۲۳۲	۷۶۳۸	۷۶۲۶۵	۸۴۲۷۲ میانه
۲	۳	.	۲۴	۲۵	۱۴۵۷	۱۸۲۹۰	۱۹۸۰۱ ورزقان
۷	۲	.	۸۱	۹۳	۳۰۳۴	۲۶۴۹۲	۲۹۷۰۹ هریس
۳	۱	.	۵۹	۳۴	۲۲۴۲	۱۹۸۳۰	۲۲۱۶۹ هشترود
۱	.	.	۶	۴	۶۳۷	۶۲۶۳	۶۹۱۱ هوراند

(۱) انشعاب‌هایی که هنوز به مرحله بهره‌برداری نرسیده است را نیز شامل می‌شود.

مأخذ- وزارت نفت، معاونت برنامه‌ریزی

۷-۲- مصرف کنندگان گاز طبیعی استان طی سالهای ۱۳۸۵-۱۴۰۰

مبنا: جدول ۷-۵